

Jan van Brakel (1618-1690)

Jan van Brakel, schout-bij-nacht van Holland en Westfriesland. 'Collectie Instituut voor Maritieme Historie', s-Gravenhage.

Jan van Brakel kwam pas in 1640 als 22-jarige bij de marine. Hij is het meest bekend geworden door een daad die hij niet verrichtte, namelijk het doorvaren van de ketting over de Medway bij Rochester, tijdens de Tocht naar Chatham (22 juni 1667).

De bemanning van van Brakel's schip had zich eerder tijdens die tocht, bij het innemen van Sheerness, misdragen en van Ghent had besloten hem daarvoor ernstig te straffen.

Toen de vloot dus voor de ketting tot stilstand kwam, bood hij aan zich met schip en bemanning in de vuurlinie te wagen om dat obstakel te verwijderen.

Hoewel zijn schip "De Vrede" zwak bewapend was, zette hij wel met twee branders de "Susanna" en de "Pro Patria" de aanval in. De eerste kon de ketting niet

breken, maar de "Pro Patria" slaagde er in de ketting te breken. De Nederlandse aanval kon hierdoor voortgang vinden.

NOOT: Dit vertolkt de Nederlandse versie van het doorvaren van de ketting. De ketting zou ondersteund zijn door vloten, zodat niet het gehele gewicht tussen twee walkanten gespannen werd. (feitelijk onmogelijk zelfs met huidige materialen) Een andere versie zou zijn waarbij mariniers op de kant zijn gezet om de ketting aan één zijde los te koppelen. Daarbij zou hij door eigen gewicht vanzelf oprollen naar de andere kant. Er vindt nog steeds onderzoek plaats naar de ware toedracht.

Zelf ondernam hij later een aanval op het Engelse slagschip de "Unity" dat voor de ketting voor anker lag en dat hij veroverde. Hiermee heeft hij toch wel een persoonlijk aandeel gehad in die belangrijke tocht, die immers doorslaggevend was voor de gunstige uitkomst voor de Staten van Holland, van de Vrede van Breda (31 juli 1667) en daarmee in het einde van de Tweede Engelse Oorlog.

Hij onderscheidde zich vooral tijdens de Derde Engelse Oorlog in de Slag bij Solebay. In 1684 werd hij benoemd tot Schout-bij-Nacht van de admiraliteit van Amsterdam en ondernam o.a. als eskadercommandant expeditie tegen de Barbarijse zeerovers in 1684.

In 1688 was hij als tijdelijk vice-admiraal met Cornelis Evertsen de Jongste één van de Nederlandse vlagofficieren in de vloot die Willem III begeleidde naar Engeland.

In 1690 sneuvelde hij in de Slag bij Beachy Head waarbij de Nederlandse vloot, in de steek gelaten werd door de Engelse admiraal Torrington. De Nederlandse admiraal Cornelis Evertsen de Jongste zag kans een groot deel van de vloot te redden tegen de Franse overmacht.

Onlangs werd een fregat, dat zijn naam droeg, aan het buitenland verkocht. Dit schip was het derde schip bij de Koninklijke Marine met zijn naam.